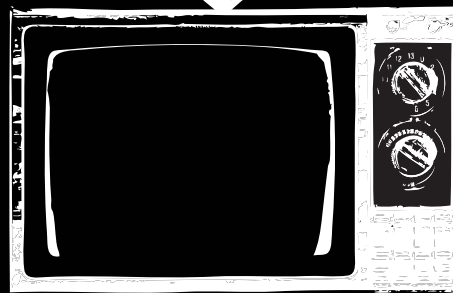

Les festes de santa Tecla de 1985 i 1986: LA TELEVISIÓ MUNICIPAL DE TARRAGONA

Blanca Gas Sancho

L'arribada de la democràcia i l'afany comú de promoure la informació i la participació ciutadana va provocar el naixement de les primeres emissions de ràdio i televisió municipals. Aquest article fa una aproximació al naixement de les primeres emissions de la Televisió Municipal de Tarragona, i com aquesta iniciativa va suposar un gran revulsiu en la concepció que s'havia tingut fins al moment dels mitjans de comunicació amb la consegüent democratització de l'accés a la informació.

The advent of democracy and the common desire to promote information and public participation led to the birth of the first local radio and television stations. This article takes a close look at the birth of the first television transmissions of Televisió Municipal de Tarragona and at what a huge shock this initiative was to the media concept that there had been up until that moment, with the consequent democratization of the access to the information.

PARAULES CLAU:

televisió, comunicació,
Tarragona, informació,
emissions municipals

KEYWORDS:

television, communication,
Tarragona, information,
local emissions

El dinamisme social, l'ànima de llibertat i l'afany d'experimentació d'uns ciutadans il·lusionats que encetaven l'aventura de la democràcia van provocar el naixement de les primeres emissions de les televisions municipals a Catalunya a principi dels anys 80.

Context general

La televisió per la seva complexitat tècnica i el greuge comparatiu pel que fa als costos, tant de producció com d'emissió, amb les ràdios municipals, va ser l'últim mitjà de comunicació que van poder utilitzar els moviments socials populars o alternatius per expressar-se.

La primera experiència de televisió local a Catalunya la trobem amb les primeres emissions de la televisió de Cardedeu el 7 de juny de 1980. Eren uns inicis moguts, en un context polític marcat per la negativa del govern de l'Estat a tolerar qualsevol tipus de televisió que desafies el monopoli estatal televisiu de Radio Televisión Española. Així, durant la dècada dels 80 es produeix tot un llarg procés de tolerància combinat amb diversos tancaments de les emissions. Uns tancaments que enlloc de minvar la il·lusió i la esperança, produïen l'efecte contrari, una defensa més aferrissada del dret a emetre.

En aquest contesa d'al·legalitat naixen les primeres assemblees de les televisions locals amb un objectiu comú: fer front als tancaments i fixar les bases del que havia de ser la televisió local. Aquestes trobades anuals amb els representants de les televisions locals van derivar a l'any 1985 amb la creació de la Federació Prolegalització de Televisions Locals a Catalunya, nascuda a proposta de la Televisió de Cardedeu i que es convertia amb la interlocutora dels governs centrals i catalans amb les televisions locals.

Així doncs, i a trets generals, podríem dir que la televisió local d'aquell moment naixia bàsicament amb una estructura arrelada al territori. Era un model de televisió col·lectiu impulsat per un conjunt de professionals generadors dels seus propis continguts. Continguts d'arrel bàsicament informativa i divulgativa, realitzats amb mitjans propis, i per suposat, sense afany de lucre. El seu funcionament estava basat en la participació ciutadana, amb un àmbit de cobertura limitat al municipi des d'on normalment s'emetia també, i gestionat i finançat per part d'una associació cultural o un ajuntament.

TELEVISIÓ MUNICIPAL de TARRAGONA

Context tarragoní

La primera experiència de la Televisió Municipal de Tarragona, la TVMT, neix com una iniciativa de promoció dels interessos cívics i culturals de la ciutat i perseguint els mateixos objectius que els mitjans de caire local que l'havien precedit, és a dir, reafirmar la voluntat de transparència informativa, vertebrar la participació ciutadana, incentivar la comunicació entre partits polítics i ciutadania i crear una identitat col·lectiva.

En el context tarragoní, el primer referent d'informació local que trobem a la ciutat és al juliol de 1979 amb el naixement del Butlletí d'Informació Municipal de periodicitat mensual i que l'any següent ja va incorporar *Marinada*, un suplement de cultura i més tard *Papers Joves*. Aquesta iniciativa comunicativa inicial va ser seguida dels primers acords amb l'antiga Ràdio Tarragona, al gener de 1980, per retransmetre els plens en directe, i posar a l'abast dels ciutadans els debats i posicionaments dels grups polítics respecte els afers de la ciutat, i que va servir de base per, aquell mateix octubre, concertar un espai d'informació setmanal «L'ajuntament entre nosaltres» embrió del que seria més tard l'actual emissora de Tarragona Ràdio. En aquesta línia de proliferació de les comunicacions oficials van seguir la presència de l'alcalde a disposició dels oients un cop al mes, la creació del Llibre blanc de la gestió municipal, l'activitat continua del gabinet de premsa nodrint d'informació als mitjans de comunicació i rodes de premsa dels regidors i els equips de govern amb una certa periodicitat.

En paral·lel a les informacions oficials, anaven sorgint un seguit d'iniciatives que provenien d'entitats i associacions independents amb un esperit majoritàriament jove i crític que maldava amb els resquícies de premsa d'èpoques passada i les notícies oficialistes. Així doncs, són els anys de proliferació també de les primeres emissions de la radio municipal que cobrien de manera descentralitzada tota la ciutat amb diverses ràdios als barris: Ràdio La Canonja, Radiografia al barri d'El Pilar, Bonavista Ràdio, Ràdio Fòrum, Ràdio Sant Salvador i Ràdio Sant Pere i Sant Pau, i que foren el precedent de les primeres experiències televisives que desembocarien amb la creació de la primera televisió municipal de Tarragona, la TVMT.

■ La TVMT

La Televisió Municipal de Tarragona, es va estrenar com a experiència pilot per la festa major de santa Tecla de l'any 1985. Es van iniciar les retransmissions el 21 de setembre i es van perllongar durant 4 dies fins al 24 de setembre. L'horari d'emissió va ser de sis hores diàries dividit amb dues franges horàries, una que englobava de les 14 a les 18 hores i de les 21 a les 23 hores, i es podia sintonitzar pel canal 53 de la UHF.

Els dies 21, 22 i 23 de setembre la programació es va compondre de tres blocs diferenciats. El primer d'ells seguí l'estructura clàssica d'un magazine amb reportatges sobre els temes de més valor informatiu a la ciutat i es cloïa amb una entrevista en profunditat a un personatge tarragoní o bé relacionat amb l'àmbit festiu. Aquest primer bloc s'emetia entre les 14 hores i les 15 hores i entre les 21 hores i les 22 hores. El segon bloc es referia íntegrament als actes celebrats en motiu de la Festa Major de santa Tecla, fent-ne un resum dels més rellevants. L'horari d'emissió previst era entre les 15h i les 16 hores, i entre les 22 i les 23 hores. I finalment, en el tercer bloc, s'emetia en diferit l'actuació de diferents espectacles que integraren la programació dels Festivals d'Estiu de 1985. L'inci d'aquesta retransmissió seria a les 15 hores, al migdia, i a les 11 hores al vespre, i la seva durada aniria condicionada per la durada de l'espectacle. La programació del dia 24, s'emetia inicialment, a les 21 hores i constaria d'un resum de totes les festes. A més a més d'aquesta programació també s'havien rodat 15 gags d'humor local basat en mimo i pantomima, sota el nom de Piqui Piki i interpretats per Carles Castellote ex alumne de l'EMAD i del Institut del Teatre.

Així doncs, la programació del primer dia s'inicia amb una salutació de benvinguda dels dos presentadors elegits per a l'ocasió, Jordi Folch i Júlia Ocaña. La llengua utilitzada va ser el català i castellà, respectivament. A la presentació inicial va seguir la oficial feta pel tinent d'alcalde de Relacions Ciutadanes, Julián Lopez, principal defensor i impulsor de la iniciativa televisiva per continuar amb un reportatge sobre els serveis socials i un reportatge sobre seguretat ciutadana. Va cloure el bloc informatiu una entrevista amb l'alcalde de Tarragona, Josep Maria Recasens i un programa sobre castells. La programació va finalitzar amb un resum dels actes festius i una retransmissió circense. A les nou de la nit, la emissió es va retransmetre, però variant la programació infantil que va ser substituïda per un extracte del recital fet per Georges Moustaki, al Camp de Mart, uns mesos abans.

El pressupost municipal va ser de 500.000 pessetes que es van destinar bàsicament a llogar amb opció de compra el material necessari per a realitzar la emissió. El centre emissor es va situar a una vivenda particular a Constantí cosa que va permetre que la imatge es veiés en una zona àmplia, tot i que hi va haver algunes àrees de la ciutat en les quals la sintonització fou deficient. Aquesta primera experiència televisiva va topar amb molts entrebancs. D'una banda, l'allau de crítiques dels grups de l'oposició que veien la nova televi-

sió municipal com un altaveu propagandístic del govern municipal. I és que, amb el dret a la informació, els partits polítics i la població descobreixen el poder i la influència que poden tenir els mitjans de comunicació a escala local sobre l'opinió pública. I d'altra banda, un decret del consell executiu de la Generalitat amb el qual regulava les activitats relacionades amb la televisió en l'àmbit territorial de Catalunya i amb el qual només donava autorització a les emissions que podien fer TVE i TV3. Tot i així, i després de moments d'incertesa es va decidir engagar el projecte.

Després d'aquesta primera experiència televisiva, els seus defensors estaven disposats a repetir-la, i fins i tot, fer-ne un projecte sòlid i continu. És per aquest motiu que es comença a preparar una segona emissió que estava prevista per al primer de maig i que preveia allargar-se durant quatre dies. Les franges horàries d'emissió eren de quatre hores diàries repartides entre les 2 i les 4 de la tarda i les 9 i les 11 de la nit. Una de les novetats destacades d'aquesta segona experiència era el concurs de vídeos que havia convocat la TVMT per recollir les inquietuds estètiques i intel·lectuals de la gent que començava en aquest nou mitjà i fer extensible la televisió a tota la població. La programació constava de reportatges sobre diferents aspectes de la ciutat, una programació dedicada als més petits i una hora d'espectacles cada nit amb vídeos i actuacions gravades. Aquest cop, però, el canal de sintonització s'havia decidit que fos el canal 2 de la VHF per evitar els problemes de recepció que havien tingut l'altra vegada. Tot i així, no es van aconseguir superar els entrebancs tècnics i la segona experiència televisiva va haver de ser avortada just un dia abans de la seva aparició en pantalla. El pressupost previst superava el milió i mig de pessetes, amb 700.000 pessetes pel transmissor, que aquest cop no era llogat sinó que era patrimoni municipal i 800.000 pessetes amb la producció dels programes.

La polèmica sobre la viabilitat de la televisió municipal, tant a nivell pressupostari com a nivell legal i tècnic, va provocar un seguit d'estires i arronses entre els diferents grups municipals que feien perillar la represa de les emissions de la televisió municipal. Tot i així, l'ajuntament decideix tirar endavant el projecte, i seguint l'exemple de la primera experiència televisiva, fan coincidir aquesta nova emissió dins el context festiu de Santa Tecla de l'any 1986, des del dia 21 fins al 24 de setembre. Aquest cop, i per no recaure en errors del passat, es va decidir llogar el material d'emissió a la empresa Televisión Martorell Sociedad Anónima per un import aproximat d'un milió de pessetes, fet que va suposar la major part del pressupost destinat a la nova emissió que s'elevava a un milió dues-centes mil pessetes. El pressupost restant es va dedicar a sufragar els treballs de material tècnic i als professionals que realitzaven i editaven la programació a càrrec de la firma «Enfoc». Les casi 60 persones que van col·laborar en l'elaboració dels programes estaven vinculats als mitjans de comunicació i la cultura local, i ho van fer de forma totalment desinteressada.

Els continguts televisius es van dividir en cinc blocs: activitat ciutadana, festa major, programes infantils, esports i actuacions mu-

Proves de la TVMT, any 1985. CIT / L'Arxiu.

sicals que havien tingut lloc a Tarragona. L'horari d'emissió era de 2 de la tarda a 9 de la nit. Amb la emissió a primera hora dels blocs ciutadans i infantils i en les hores nocturnes els musicals. En aquesta tercera experiència es van intentar aprofitar aquells reportatges que havien estat preparats per a la segona experiència avortada i que no havien quedat desfasats en el temps. Per evitar els problemes de recepció, es va canviar la ubicació del centre d'emissió i el senyal es podia captar pel canal 55 del UHF. Tot i així, els problemes tècnics van persistir i aquesta es va convertir en la darrera experiència televisiva de la TVMT. El 24 de setembre de 1986, els presentadors d'aquesta edició, Oriol Grau i Anna Fabà acomiaden la retransmissió amb un aire d'incertesa, però deixant una porta oberta a un futur televisiu que mai va arribar.

Les diferents iniciatives de comunicació local van suposar un gran revulsiu en la concepció que s'havia tingut fins al moment dels mitjans de comunicació. A diferència dels grans models de les televisions generalistes, aquests mitjans de proximitat es van caracteritzar precisament per una gran diversitat temàtica, per una gran varietat de formes d'organització, derivades de la mateixa complexitat demogràfica, geogràfica, econòmica i cultural de la població del moment. Les retransmissions de la tvmt van ser un exemple de la pluralitat de

la nova societat emergent. Qüestions com el planejament urbanístic, les polítiques socials, els serveis d'atenció a la persona, la cohesió dels barris amb la ciutat, el creixent moviment veïnal de tipus reivindicatiu, l'activitat associacionista de base ètnica i cultural de la classe obrera i popular, la manca i la salinitat de l'aigua eren tot un seguit de problemes endèmics que bullien a la ciutat i que la televisió plasmava de manera plural i feia extensibles a la població.

El que es va aconseguir amb les televisions locals era una democratització de l'accés a la informació i un mitjà d'expressió pública de la comunitat, pluralista i obert a tothom, on el treball de tots els col·laboradors era totalment gratuït i espontani. Parlar de televisió en aquell moment era parlar de grans dosis d'il·lusió i treball amb pocs recursos tècnics i econòmics concebuda més com una activitat sociocultural vinculada a la militància civil i a l'oci que com una experiència professional.

BLANCA GAS SANCHO